

Cuprins

ABREVIERI	5
CAPITOLUL I. DREPTUL PENAL ÎN SISTEMUL DREPTULUI POZITIV	9
§1. Definiție	9
§ 2. Funcțiile dreptului penal	10
2.1. Preliminarii	10
2.2. Funcția protectoare	12
2.3. Funcția educativă	13
§ 3. Caracterele dreptului penal	13
3.1. Dreptul penal ca ramură de drept public	14
3.2. Dreptul penal ca ramură autonomă de drept.....	16
3.3. Caracterul subsidiar al dreptului penal	19
3.4. Caracterul selectiv al dreptului penal	20
§4. Structura dreptului penal.....	21
4.1. Drept penal general și drept penal special	21
4.2. Drept penal intern și drept penal extern	24
4.3. Alte clasificări	26
§5. Raporturile dreptului penal cu alte ramuri de drept	26
5.1. Raporturile dreptului penal cu dreptul constituțional.....	27
5.2. Raporturile dreptului penal cu dreptul contravențional	29
5.3. Raporturile dreptului penal cu dreptul procesual penal	32
CAPITOLUL II. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE DREPTULUI PENAL	34
Secțiunea I. Preliminarii.....	34
Secțiunea a II-a. Principiul legalității incriminării și pedepsei	35
§1. Considerații generale	35
§2. <i>Lex scripta</i>	37
§3. <i>Lex certa</i>	38
§4. <i>Lex stricta</i>	41
4.1. Analogia în dreptul penal.....	42
4.1.1. Analogia în defavoarea inculpatului	43
4.1.2. Analogia în favoarea inculpatului	46
4.2. Interpretarea legii penale	49
§5. <i>Lex praevia</i>	54
§6. Implicații specifice ale principiului legalității pedepsei.....	54

<i>Secțiunea a III-a. Principiul caracterului personal al răspunderii penale</i>	56
<i>Secțiunea a IV-a. Principiul minimei intervenții (principiul subsidiarității)</i>	63
<i>Secțiunea a V-a. Principiul individualizării</i>	65
<i>Secțiunea a VI-a. Principiul umanismului dreptului penal</i>	71

CAPITOLUL III. IZVOARELE DREPTULUI PENAL. NORMELE PENALE..... 73

<i>Secțiunea I. Izvoarele dreptului penal</i>	73
§1. Considerații introductive.....	73
§2. Constituția și deciziile Curții Constituționale ca izvoare de drept penal	74
§3. Legea organică și actele asimilate acestuia.....	76
§4. Ordonanțele de urgență ale Guvernului.....	78
§5. Cutuma ca izvor de drept penal	79
5.1. Cutuma – cauză care face ca fapta să nu constituie infracțiune	81
5.2. Cutuma – instrument de interpretare a legii penale	82
§6. Decretele prezidențiale.....	83
§7. Deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în dezlegarea unor probleme de drept sau în recurs în interesul legii	84
§8. Izvoarele internaționale	86
<i>Secțiunea a II-a. Normele juridice penale</i>	88
§1. Caracterele și structura normei penale	88
§2. Clasificarea normelor penale	90
2.1. Normele penale-cadru (în alb).....	92
2.2. Normele de trimitere și (sau?) normele de referire	96
2.3. Delimitarea normelor de trimitere față de normele-cadru	99

CAPITOLUL IV. LIMITELE APLICĂRII LEGII PENALE

<i>Secțiunea I. Limitele temporale ale aplicării legii penale române</i>	100
§1. Cadrul general al principiilor care guvernează aplicarea în timp a legii penale ...	100
§2. Activitatea legii penale.....	101
§3. Principiul neretroactivității legii penale	109
3.1. Domeniul de incidență al principiului neretroactivității legii penale	109
3.2. Legi care și-au pierdut retroactivitatea obligatorie	111
3.3. Incidența principiului neretroactivității în cazul schimbărilor de jurisprudență.....	119
§4. Excepții de la principiul neretroactivității	122
4.1. Legea de dezincriminare	123
4.2. Legea de amnistie sau grațiere	127
4.3. Legea mai favorabilă <i>stricto sensu</i>	127
§5. Legea penală mai favorabilă	128
5.1. Justificarea aplicării legii mai favorabile. Ipoteze de aplicare	128

5.2. Aplicarea legii penale mai favorabile în cazul infracțiunilor nedefinitiv judecate	129
5.2.1. Condițiile de aplicare a legii penale mai favorabile	130
5.2.2. Criterii de determinare a legii penale mai favorabile	133
5.2.3. Determinarea legii penale mai favorabile în cazul legilor complexe.....	137
5.2.4. Aplicarea legii penale mai favorabile în cazul pedepselor complementare și accesorii	140
5.3. Aplicarea legii penale mai favorabile în cazul pedepselor definitive.....	141
§6. Ultraactivitatea legii penale. Legea penală temporară.....	149
§7. Aplicarea în timp a legii penale în cazul ordonanțelor de urgență respinse sau aprobate cu modificări sau completări de către Parlament	153
§8. Aplicarea în timp a legii penale în cazul actelor normative declarate neconstituționale	158
§9. Concursul de norme penale (concursul de calificări).....	161
9.1. Calificările alternative	162
9.2. Calificările incompatibile.....	162
9.3. Calificările redundante.....	164
9.3.1. Conflictul între o calificare generală și una specială.....	164
9.3.2. Concursul între două calificări dintre care una constituie element sau circumstanță a celeilalte	164
9.4. Calificările echivalente	165
<i>Secțiunea a II-a. Limitele spațiale ale aplicării legii penale.....</i>	165
§1. Considerații generale	165
§2. Principiul teritorialității legii penale române	167
§3. Principiul personalității legii penale române	179
§4. Principiul realității legii penale române	185
§5. Principiul universalității legii penale române.....	188
§6. Extradarea	194
6.1. Considerații generale	194
6.2. Condiții de fond pentru acordarea extradării.....	196
6.2.1. Persoanele supuse extradării	196
6.2.2. Condiții cu privire la faptă.....	200
6.2.3. Condiții privind acțiunea penală și competența.....	204
6.2.4. Particularități ale condițiilor extradării în relațiile cu celelalte state membre ale Uniunii Europene.....	207
6.3. Limite impuse de garantarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.....	208
6.4. Efectele soluționării cererii de extradare	213
6.5. Extradarea aparentă	218
§7. Mandatul european de arestare	218

7.1. Aspecte generale	218
7.2. Emiterea mandatului european de arestare	220
7.3. Executarea unui mandat european de arestare	222
<i>Secțiunea a III-a. Limitele personale ale aplicării legii penale române</i>	<i>233</i>
§1. Considerații generale	233
§2. Imunitățile de drept intern	235
2.1. Imunitatea Președintelui Republicii.....	236
2.2. Imunitatea parlamentară.....	239
2.3. Imunitatea ministerială.....	242
2.4. Alte imunități de drept intern.....	244
2.4.1. Imunitatea Avocatului Poporului.....	244
2.4.2. Imunitatea judiciară.....	245
2.4.3. Imunitatea familială.....	246
§3. Imunitățile de drept internațional	246
CAPITOLUL V. TEORIA GENERALĂ A INFRAȚIUNII	251
<i>Secțiunea I. Aspecte generale</i>	<i>251</i>
§1. Definiția și trăsăturile infracțiunii	251
§2. Clasificarea infracțiunilor	257
2.1. Clasificarea bipartită sau tripartită a infracțiunilor.....	257
2.2. Infracțiuni politice și infracțiuni de drept comun	259
2.3. Infracțiuni cu conținut unic, cu conținut alternativ și cu conținuturi alternative.....	262
<i>Secțiunea a II-a. Infracțiunea – faptă prevăzută de legea penală (faptă tipică)</i>	<i>264</i>
§1. Aspecte generale.....	264
§2. Obiectul infracțiunii.....	265
2.1. Obiectul juridic al infracțiunii.....	266
2.2. Obiectul material al infracțiunii	269
§3. Subiectul activ	272
3.1. Persoana fizică – subiect activ al infracțiunii	273
3.2. Persoana juridică – subiect activ al infracțiunii	273
3.3. Subiect activ general și subiect activ special	276
§4. Subiectul pasiv al infracțiunii	278
§5. Latura obiectivă a infracțiunii	280
5.1. Acțiunea sau inacțiunea.....	281
5.1.1. Aspecte generale	281
5.1.2. Infracțiuni comise și infracțiuni omise	284
5.1.3. Teoria poziției de garant.....	286
5.2. Urmarea	292
5.2.1. Infracțiuni de rezultat și infracțiuni de pericol	294
5.2.2. Infracțiuni de pericol concret și infracțiuni de pericol abstract	295

5.3. Raportul de cauzalitate	298
5.3.1. Aspecte introductive	298
5.3.2. Teorii clasice privind cauzalitatea	299
5.3.3. Teoria imputării obiective a rezultatului	304
5.4. Alte elemente din structura laturii obiective	314
<i>Secțiunea a III-a. Infrațiunea – faptă săvârșită cu vinovăție</i>	315
§1. Aspecte generale	315
§2. Intenția	315
2.1. Structura intenției	316
2.2. Formele intenției	320
2.2.1. Intenția directă și intenția indirectă	320
2.2.2. Intenția spontană (repentină) și intenția premeditată	324
2.2.3. Alte clasificări ale intenției	326
§3. Culpă	329
3.1. Structura culpei	330
3.2. Formele culpei	333
3.2.1. Culpă cu prevedere și culpă fără prevedere	333
3.2.2. Alte clasificări ale formelor culpei	339
§4. Intenția depășită (praeterintenția)	340
§5. Elemente secundare în structura laturii subiective – scopul și mobilul	347
<i>Secțiunea a IV-a. Infrațiunea – faptă nejustificată (antijuridică). Cauzele justificative</i>	348
§1. Preliminarii	348
§2. Legitima apărare	353
2.1. Condițiile atacului	354
2.2. Condițiile apărării	363
2.3. Efectele legitimei apărări	370
2.4. Legitima apărare prezumată	371
§3. Starea de necesitate	375
3.1. Condițiile stării de pericol	376
3.2. Condițiile acțiunii de salvare	383
3.3. Efectele stării de necesitate	391
§4. Exercițarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații	391
4.1. Exercițarea unui drept	392
4.2. Îndeplinirea unei obligații	395
§5. Consimțământul persoanei vătămate	397
5.1. Condițiile de valabilitate ale consimțământului persoanei vătămate	398
5.2. Consimțământul persoanei vătămate în cazul faptelor din culpă	405
5.3. Consimțământul prezumat	405
<i>Secțiunea a V-a. Infrațiunea – faptă imputabilă persoanei care a comis-o</i>	408
§1. Aspecte generale	408
§2. Responsabilitatea. Cauzele care înlătură responsabilitatea	411

2.1. Minoritatea	413
2.2. Iresponsabilitatea	416
2.3. Intoxicația.....	419
2.4. <i>Actio libera in causa</i>	422
§3. Cunoașterea caracterului nejustificat al faptei. Eroarea	427
3.1. Aspecte generale	427
3.2. Eroarea asupra elementelor constitutive (asupra tipicității).....	429
3.2.1. Formele erorii asupra tipicității: eroare de fapt și eroare de drept ...	431
3.2.2. Efectele erorii asupra elementelor constitutive	434
3.2.3. Ipoteze particulare ale erorii de fapt asupra elementelor constitutive	438
3.3. Eroarea asupra caracterului ilicit al faptei	444
§4. Exigibilitatea unei conduite conforme normei juridice. Cauze care exclud exigibilitatea	448
4.1. Constrângerea fizică.....	449
4.2. Constrângerea morală	452
4.3. Excesul neimputabil	455
4.3.1. Excesul neimputabil de legitimă apărare	456
4.3.2. Excesul neimputabil de stare de necesitate	459
4.4. Cazul fortuit.....	460
CAPITOLUL VI. FORMELE INFRAȚIUNII INTENȚIONATE.....	464
§1. Considerații generale	464
§2. Faza internă a infracțiunii.....	464
§3. Faza actelor de pregătire	467
§4. Tentativa (faza actelor de executare)	469
4.1. Condițiile generale de existență ale tentativei	470
4.1.1. Existența intenției de a comite infracțiunea.....	470
4.1.2. Existența unui act de executare	471
4.1.3. Întreruperea executării sau neproducerea rezultatului	476
4.2. Infracțiuni la care nu este posibilă tentativa	476
4.3. Formele tentativei.....	481
4.3.1. Tentativa imperfectă și tentativa perfectă	482
4.3.2. Tentativa idonee și tentativa neidonee	485
4.3.3. Tentativa proprie și tentativa improprie	490
4.4. Sancționarea tentativei.....	493
4.5. Cauzele de nepedepsire a tentativei	495
4.5.1. Desistarea	496
4.5.2. Împiedicarea producerii rezultatului	502
4.5.3. Efectele desistării și împiedicării producerii rezultatului	508
§5. Infracțiunea consumată	510